

U našeho desetiletého dobrmana se náhle objevila v moči krev. V poslední době začal i ukapávat krvavou moč. Byl jsem se psem na veterině, kde ho vyšetřili přes konečník a bylo nám řečeno, že má asi nádor na prostatě a že se s tím nedá nic dělat. Je to pravda?

Nejčastějším důvodem hematurie, tedy močení s příměsí krve, je u starších psů-samců onemocnění prostaty. Prostata je samčí pohlavní žláza, která tvoří tekutiny, mimo jiné důležité pro výživu spermií při oplodnění samic. Rozlišujeme zásadně 3 skupiny chorob, které mohou postihnout prostatu. 1. nezánettivé 2. záněttivé 3. tumorózní. Běžně se setkáváme s takzvanou benigní hyperplazií prostaty (první skupina). Zde dochází pod vlivem samčích hormonů k často extrémnímu zvětšení žlázy ať už na základě špatného poměru samčích a samičích hormonů, zvýšeného počtu receptorů v parenchymu prostaty pro testosteron, či zvýšené citlivosti prostaty vůči samčím hormonům. O něco vzácnějším, nezánettivým onemocněním prostaty je takzvaná skvamózní metaplazie, která vzniká pod vlivem samičích pohlavních hormonů (estrogenů), které jsou většinou tvořeny některými nádory varlat. Poslední nezánettivou formou je cystická hyperplazie, která vzniká většinou přímo z benigní hyperplazie. Zde se tvoří dutiny v parenchymu žlázy, které se postupně plní prostatickými sekrety. Cysty mohou být i mnohočetné a někdy překvapivě velké. Na rentgenu mohou vypadat obrovské cysty jako “druhý močový měchýř”. Přímým následkem těchto nezánettivých změn, mohou být infekce a následné záněty prostaty (druhá skupina). Disponující je zde změna přirozené architektury prostaty, záněty močových cest, změněná drenáž prostatických sekretů a oslabená imunita jedince. Z infikovaných prostatických cyst může vzniknout v extrémním případě absces (dutina plná hnisu), což bývá velice bolestivé a je to spojeno s celkovými klinickými projevy (horečka, sepe, zvracení atd). Poslední skupinu tvoří nádorové procesy vycházející ze tkání prostaty. Nejběžněji zde nacházíme vysoce zhoubné karcinomy. Tyto nádory rychle rostou a velice brzy tvoří metastázy v mízních uzlinách, plicích či jiných orgánech (játra, ledviny atd). Nezhoubné nádory lze klinicky často jen těžko odlišit od zhoubných karcinomů a byť netvoří metastázy, mohou způsobit značné klinické potíže. Disponovaná plemena jsou zvláště velcí psy jakými je dobrman či rotvajler. Tyto nádory vznikají většinou bez vlivu pohlavních hormonů, tedy teoreticky i u kastrovaných psů.

Klinické projevy onemocnění prostaty jsou často velice typické: nejčastěji vidáme u našich pacientů právě ukapávání krvavého sekretu a močení s příměsí krve. Krvácení z prostaty ovšem není specifické, lze jej pozorovat při všech jmenovaných chorobách. Někdy dochází naopak následkem záněttivých změn na prostatě k otokům či stlačení močové trubice a následně k neschopnosti močení či stíženému močení (strangurie). Další skupina pacientů je prezentována bez urologických potíží ale s opakujícími se zácpami. Prostata je u těchto psů extrémně zvětšená a dochází k ucpávání pánevního kanálu a tím pádem k tlaku na tlusté střevo. Prostata zde funguje v pánevi jako kuličkový ventil. Pes není následně schopen přes prostatu přetlačit trus konečníkem a vzniká “zácpa”. V případě záněttivých změn prostaty (absces, prostatitis) nacházíme u psů často bolestivost v zadní dutině břišní, horečku, zvracení, celkovou depresi, nechutenství atd. U velkých cyst a nádorů pozoruje majitel zvětšování objemu břicha. Není ani vzácností, že pacienti s extrémně zvětšenou prostatou přicházejí na ortopedické či neurologické vyšetření. Následkem tlaku na velké nervy zásobující pánevní končetiny a bolesti v pánevní oblasti vzniká kulhání či neurologické symptomy. Někdy je tato bolest také způsobená metastázou z nádoru prostaty do pánevní kosti či páteře.

Klinické vyšetření prostaty zakládá vedle důkladného celkového vyšetření pacienta a rektální palpaci samotné prostaty, také na laboratorní diagnostice a zobrazovacích metodách. Velice důležitou roli zde hraje precizně provedené sonografické vyšetření parenchymu prostaty. Zde můžeme posuzovat velikost, strukturu a případnou náplň prostatických cyst. Existují také některá kritéria sonografického vzhladu nádorů prostaty. Dále je možné pod ultrasonografickou kontrolou odebírat biopsie a cytologické vzorky přímo ze žlázy na další laboratorní vyšetření. Rentgenová diagnostika je nezbytná zvláště při podezření na tumorózní proces v oblasti prostaty. Zde rentgenujeme nejenom dutinu břišní, kde je možné často zobrazit změny na prostatě (zvětšení žlázy, mineralizace, zadržování trusu či moči atd.) a pánevních kostech, ale také plíce s ohledem na možnost vzniku metastáz. Endoskopické vyšetření močové trubice a je možné pouze pomocí tenkých flexibilních endoskopů. Toto vyšetření je technicky velice nákladné, stejně jako jiné moderní zobrazovací techniky jakými je například magnetická rezonanční tomografie.

Na základě klinického vyšetření, výsledků laboratorních vyšetření (krevní obraz, vyšetření močového sedimentu, cytologie atd.) a výsledků zobrazovacích metod se rozhodujeme pro další terapeutický postup. V případě podezření na benigní hypertrofii prostaty a prostatické cysty provádíme kastraci psa, protože je proces závislý na produkci pohlavních hormonů. Po odstranění pohlavních žláz dochází k zmenšení prostaty a resorpci cyst, čímž je problém vyřešen. Existuje sice i možnost hormonální léčby, výsledky jsou ovšem většinou špatné. Cysty které jsou příliš velké na to, aby se samostatně vstřebaly je nutno odsát pod sonografickou kontrolou. Případně provádíme jejich drenáž (marsupializace prostatické cysty). Záněty prostaty řešíme dlouhodobou aplikací antibiotik (podáváme někdy i několik měsíců!) a současnou kastrací pacienta. Průběžně provádíme vyšetření močového sedimentu, který obsahuje v případě infekce většinou zánětlivé buňky. Moč kontrolujeme do vysazení antibiotik. Absces prostaty neodsaáváme. Vedle dlouhodobé antibiotické clony zvolené na základě mikrobiologické kultivace vzorku z prostaty a podávání silných léků proti bolesti, je často nutné chirurgické otevření pouzdra abscesu a jeho následná drenáž (takzvaná omentizace prostaty). Zároveň psa také kastrujeme. Jedinou chorobou, kde není kastrace přínosná je nádor prostaty. Léčba je téměř nemožná. Zde lze sice v ojedinělých případech zvážit odstranění celé prostaty, nicméně jsou tyto operace spojené s velkými komplikacemi (močová inkontinence, problémy s hojením močové trubice atd.) a prognóza je s ohledem na charakter nádorů většinou velice nepříznivá (metastázy). Doporučuji Vám tedy důkladné vyšetření Vašeho psa na kvalifikovaném pracovišti. Pomocí samotného klinického vyšetření totiž nelze stanovit prognózu ani navrhnout jakoukoliv terapii.

MVDr. Jan Hnízdo
Animal Clinic
<http://www.animalclinic.cz>